

Novine u praksi Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

► Pripremile: Ermina Dumanjić i Sevima Sali-Terzić, Ustavni sud BiH

Uvod

Za ovaj broj Pravne hronike Ustavni sud je izdvojio četiri odluke donesene u periodu januar-juni 2023. godine.

Prva odluka (broj AP 2264/22) je donesena u vezi sa apelantom kojem je odbijen zahtjev za azil u Bosni i Hercegovini, zato što je Ustavni sud BiH zaključio da nema dovoljno osnova da se vjeruje da bi odbijanje zahtjeva za azil i nalaganje da dobrovoljno napusti teritoriju BiH izložilo apelanta realnom riziku da bude podvrgnut nehumanom ili ponižavajućem tretmanu.

Druga odluka (broj AP 3228/22) se odnosi na apelantovo pravo da ga sud u slučaju tzv. automatskog preispitivanja odluke o pritvoru lično sasluša u „razumnim intervalima“. S obzirom na to da je pritvor produžavan šest puta, a da apelantu niti jednom nije omogućeno da se izjasni na okolnosti produženja pritvora, utvrđeno je da je prekršen član 5. Evropske konvencije. U toj odluci Ustavni sud BiH je ponovo naglasio da je potrebno da se Evropska konvencija primjenjuje direktno uvijek kada domaći zakon nije potpuno u skladu sa Evropskom konvencijom.

Sljedeća odluka (broj AP 4204/22) se ticala prodaje apelantovih nekretnina u izvršnom postupku u kojem sud nije vodio računa o tome da se, prema zakonu, izvršenje treba odrediti

i provesti samo u obimu koji je dovoljan da se namiri povjerilac. Zbog toga je utvrđeno da je prekršen princip proporcionalnosti između općeg interesa i apelantovog prava na imovinu.

Posljednja odluka predviđena za ovaj pregled (broj AP 4558/22) tiče se, također, tvrdnji o kršenju prava na imovinu koje je apelantica zasnovala na tvrdnjama o tome da se prema njoj neopravdano dugo primjenjuje mjera zabrane raspolaganja nekretninama. Ustavni sud BiH je uzeo u obzir da je protiv apelantice pokrenut krivični postupak, ali da suđenje nije počelo, jer je ona već šest godina u bjekstvu. U takvim okolnostima, kako je zaključio Ustavni sud BiH, postoji opravdan javni interes da se mjerama osiguranja kontrolira apelanticeva imovina i da taj interes preteže nad njenim pravom na imovinu.

Čl. 2. i 3. Evropske konvencije o ljudskim pravima AP 2264/22 – Azil, nalog strancu da dobrovoljno napusti BiH, nema kršenja

Činjenice i apelacioni navodi

Apelant je državljanin Pakistana. Bio je sveštenik na čelu jedne crkve. Nakon što je jednoj ženi, muslimanki, koja je dolazila u njegovu crkvu, na njen zahtjev, dao Bibliju da je čita imao je problema s njenim zetom koji je

policajac. Rješenjem Ministarstva sigurnosti odbijen je njegov zahtjev za azil, te mu je određen rok od 15 dana od dana pravosnažnosti rješenja da dobrovoljno napusti teritoriju Bosne i Hercegovine. Presudom Suda BiH odbijena je apelantova tužba podnesena protiv navedenog rješenja. Apelant je smatrao da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na život i pravo da ne bude podvrgnut mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni. U apeleciji je istakao, između ostalog, da mu, ako se vrati u Pakistan, prijeti opasnost zbog ličnih okolnosti koje se zasnivaju na fetvi koja je izdata protiv njega, da mu prijeti suđenje prema Zakonu o bogohuljenju, da mu vlasti nisu pružile zaštitu usljed izdate fetve i da mu prijeti opasnost da će ga proganjati nedržavni akteri (u konkretnom slučaju policajac koji mu je prijeto i lažno ga optuživao).

Odluka

Ustavni sud BiH je uzeo u obzir da su Sud BiH i Ministarstvo analizirali utjecaj fetve u Pakistanu, pozivajući se pri tome na međunarodne izvore, pa je prihvatio njihove zaključke da ne postoji opravdan rizik da će samo zbog fetve biti podignuta optužnica i da će apelant biti osuđen u skladu sa Zakonom o bogohuljenju. Osim toga, Ustavni sud BiH je zapazio da je u postupku pred Ministarstvom i Sudom BiH utvrđeno da su i nadležni organi pružili zaštitu apelantu i njegovoj porodici kada ih je policajac lažno optužio za prostituciju i silovanje, pa su u postupku pred sudom svi oslobođeni takvih optužbi. Imajući to u vidu, Ustavni sud BiH je smatrao da nema dokaza da bi državni organi postupili nepravično u slučaju da apelant bude lažno optužen za bogohuljenje ako bi se vratio u Pakistan, odnosno da nema dokaza da mu država ne bi pružila potrebnu zaštitu. Na kraju, Ustavni sud BiH je podsjetio na to da se osporenim odlukama apelant ne protjeruje u Pakistan, nego da mu je odbijen zahtjev za azil i da mu je naloženo da dobrovoljno napusti BiH. Ustavni sud BiH je zaključio da u konkretnom slučaju nema dovoljno osnova da se vjeruje da bi odbijanje apelantovog zahtjeva za azil i nalaganje

da dobrovoljno napusti teritoriju BiH izložilo apelanta realnom riziku da bude podvrgnut nehumanom ili ponižavajućem tretmanu.

Praksa Evropskog suda na koju se pozvao Ustavni sud BiH u ovoj odluci: *F.G. protiv Švedske* (23. mart 2016), *Saadi protiv Italije* (28. februar 2008), *Samina protiv Švedske* (20. oktobar 2011).

Član 5. Evropske konvencije o ljudskim pravima AP 3228/22 – Postupak kontrole opravdanosti pritvora, lično saslušanje, direktna primjena Evropske konvencije, kršenje

Činjenice i apelacioni navodi

U postupku pred Ustavnim sudom BiH apelant je osporavao rješenja redovnih sudova o produženju pritvora. Smatrao je da mu je prekršeno pravo iz člana 5. Evropske konvencije, zato što u postupku kontrole pritvora, nakon potvrđivanja optužnice, „nije izveden pred sudiju“, tj. zato što je odluka donesena na sjednici koja nije javna.

Odluka

Ustavni sud BiH je istakao da redovni sud nijednom nije saslušao apelanta na okolnosti koje se tiču produženja pritvora iako je šest puta održao sjednice na kojima je produžavan pritvor apelantu. Od prvog saslušanja do podnošenja apelacije prošlo je više od godinu dana, a u tom vremenu apelantu nije bilo omogućeno da se izjasni o okolnostima u vezi s produženjem pritvora. U vezi s tim, Ustavni sud BiH je ukazao na to da ZKPFBiH ne sadrži odredbe u kojim bi decidirano bila propisana obaveza suda da prilikom kontrole opravdanosti trajanja pritvora održava javnu sjednicu na kojoj bi optuženo lice imalo mogućnost da se lično izjasni pred sudom. Međutim, u skladu sa praksom Evropskog suda, kada je ustanovljeno automatsko preispitivanje, odluke o održavanju javnih sjednica moraju da slijede u „razumnim intervalima“. Ustavni sud

BiH je ponovo podsjetio na to da se Evropska konvencija treba direktno primijeniti uvijek kada domaći zakoni ne reguliraju određeno pitanje u skladu s Evropskom konvencijom, ili kada ga ne reguliraju dovoljno jasno. U konkretnom slučaju Ustavni sud BiH je zaključio da se period duži od godinu dana u kojem apelant nije saslušan ne može smatrati „razumnim intervalom“ u smislu standarda koje primjenjuje Evropski sud. Stoga je zaključio da je povrijeđeno apelantovo pravo iz člana II/3.d) Ustava BiH i člana 5. stav 4. Evropske konvencije.

Praksa Evropskog suda na koju se pozvao Ustavni sud BiH u ovoj odluci: *Petrović protiv Srbije* (20. april 2021).

Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima AP 4204/22 – Naplata duga prodajom nekretnina, proporcionalnost, kršenje

Činjenice i apelacioni navodi

Apelant se pozvao na povredu prava na imovinu, jer su tri njegove nekretnine, čija je vrijednost procijenjena na 2.232.233,37 KM, u izvršnom postupku prodane za 1.116.116,69 KM, i to zbog duga koji je iznosio 98.021,71 KM sa kamatama i troškovima postupka.

Odluka

U ovom predmetu ključno pitanje je bilo da li je lišavanje apelanta njegove imovine bilo proporcionalno utvrđenom općem/javnom interesu, odnosno da li se odlukama suda uspostavlja pravična ravnoteža između apelantovog prava i općeg interesa. U vezi s tim, Ustavni sud BiH je istakao da je redovni sud propustio da razmotri i druge manje teretne mjere prema apelantu, npr. da li bi prodaja samo jedne od procijenjenih nekretnina bila dovoljna da se izmiri dug. Ustavni sud BiH je ukazao na to da je i odredbom člana 65. Zakona o izvršnom postupku propisano da se izvršenje određuje i provodi „u obimu koji je dovoljan za namirenje

povjerioca“. Imajući to u vidu, Ustavni sud BiH je zaključio da je usvajanjem prijedloga tražioca izvršenja da se prodaju sve tri apelantove nekretnine narušen princip proporcionalnosti na apelantovu štetu, odnosno da je stavljen pretjeran teret na apelanta, što je imalo kao posljedicu povredu njegovog prava na imovinu.

Praksa Evropskog suda na koju se pozvao Ustavni sud BiH u ovoj odluci: *Vaskrsić protiv Slovenije* (25. juli 2017).

AP 4558/22 – Produženje mjere osiguranja, nema kršenja

Činjenice i apelacioni navodi

Rješenjem Kantonalnog suda od 5. septembra 2022. godine apelantici je u krivičnom postupku koji je pokrenut protiv nje produžena privremena mjera osiguranja – zabrana otuđenja i opterećenja nekretnina ili stvarnih prava na nekretninama. Sud je, između ostalog, naveo da je rok za kontrolu bio 27. februar 2022. godine, ali da zakon nije predvidio da će mjere osiguranja prestati da važe ukoliko sud ne donese rješenje o produženju izrečene mjere. Također je naveo da se mjere osiguranja, u skladu sa članom 18. stav 2. Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom (Zakon o oduzimanju imovine), mogu brisati samo odlukom suda. Rješenjem Vrhovnog suda odbijena je apelantica žalba protiv navedenog rješenja. Apelantica se pred Ustavnim sudom BiH pozvala na kršenje prava na imovinu, pa je istakla da donesene mjere osiguranja nisu zakonite, zato što je sud nepravilno tumačio odredbu člana 17. stav 3. Zakona o oduzimanju imovine.

Odluka

Ustavni sud BiH je, između ostalog, naveo da nedonošenje sudske odluke, nakon što je istekao rok na koji je određena mjera osiguranja, ne znači da će ta mjera po automatizmu biti brisana, ili da će prestati njeno pravno dejstvo. Naime, Zakon o oduzimanju imovine eksplicitno

propisuje da je za brisanje mjere osiguranja potrebna odluka suda. Osim toga, Ustavni sud je prihvatio i stav Kantonalnog suda o tome da mjera osiguranja istekom vremena na koji je određena nije prestala, pa da ju je zbog toga trebalo odrediti, već produžiti. S obzirom na to, Ustavni sud BiH je zaključio da je privremena mjera osiguranja zakonita i da je miješanje u apelanticinu imovinu izvršeno u općem/javnom interesu. Ustavni sud BiH je naročito istakao da su sudovi uzeli u obzir i to da je apelantica bila u bjekstvu već šest godina, da je protiv nje Interpol izdao crvenu potjernicu, kao i da suđenje nikada

nije ni počelo upravo zbog toga što je apelantica nedostupna i što se krije. U odnosu na to apelantica se nije izjasnila, niti je pokušala da objasni zbog čega ne pristupa suđenju. Time bi omogućila da se vodi postupak, što bi eventualno skratilo i vrijeme trajanja privremenih mjera osiguranja. Uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, Ustavni sud BiH je zaključio da je neupitna potreba države da osporenim mjerama „kontrolira“ apelanticinu imovinu, te da na apelanticu nije stavljen pretjeran teret. Stoga je zaključeno da nije prekršeno apelanticino pravo na imovinu.